

בין סיפור לשיר אצל מרים ילן שטקליס

המשוררת מרים ילן שטקליס בחרה, מיינה, ערכה וכינסה בעצמה את יצירתה לילדים בשלושה כרכים – "שיר הגדי", "יש לי סוד", ו"בחלומי". כל כרך בנוי משתי חטיבות; בחטיבה הראשונה מכונסים השירים ובשני יה הסיפורים. בסך -הכול שמונה -עשר סיפורים, מהם חמישה שהם תרגום או עיבוד.

למושגים "סיפור" ו"שיר" יש הגדרות רבות ושונות, ואולם מרים ילן -שטקליס בחרה, לצורך המיון בספריה, רק בקריטריון של פרוזה לעומת כתיבה מחורזת ושקולה.

ספריה של מרים ילן -שטקליס, כמכלול, זכו לחיים ארוכים והם מצויים על מדף ספרי הילדים עד היום. ואולם בעוד שרבים משיריה חוזרים ומשובצים באנתולוגיות ובספרי הלימוד, רק הסיפור "הדב"¹ זכה להיכנס לאנתולוגיות של הגיל הרך², ואילו שאר הסיפורים לא התקבלו.³

אולי משום ששלושת הכרכים, שבהם מכונסת כל יצירתה של מרים ילן -שטקליס לילדים, עומדים עדיין על מדפי חנויות הספרים - לצד ספרים בני יום - לא נשאלה השאלה מה גרם לכך שאין אנו מוצאים בסיפוריה את אותן איכויות המצויות בשיריה.

במאמר זה אנסה להדגים כיצד מרים ילן -שטקליס, אשר יישמה בהצלחה רבה, עקרונות פסיכולוגיים פדגוגיים וספרותיים בשיריה לילדים, התעלמה מ כמה עקרונות יסוד במרבית סיפוריה. כדי להדגים טענה זו בחרתי בסיפור "שערי הארץ"⁴ (1946) שהינו הרחבה סיפורית שעשתה המשוררת לשיר "גינגיני"⁵ (1941), ולשיר "תפילה"⁶. להלן עקרונות היסוד הכלליים של ז'אנר ה"סיפור" במבנה הקלאסי שלו, באמצעותם בחנתי את היצירות:

- א. ה"סיפור" הוא שם כולל ליצירה שיסודה הוא **עימות**, (או אי נחת) המניע את הדמויות בזמן ובמרחב, במציאות ובדמיון, והוא בנוי כרצף של **התחלה**, **אמצע** ו**סוף**.
- ב. ביסוד העימות (או אי הנחת) מצויה תמיד בעיה הדורשת פתרון או קונפליקט הדורש התרה.
- ג. הניסיון לפתור או ליישב את הבעיה (או הקונפליקט) , הוא שבונה את הרצף ומקדם את העלילה.

¹ . שיר הגדי, דביר תל-אביב, תשי"ח.

² . הסיפור "אבא מצחיקון" (בתוך **שיר הגדי**), גם הוא אינו סיפור מקורי, על אף שלא מוצהר על כך בספר. הוא נכתב על פי סיפור של הסופר והחוקר הרוסי קורניי צ'וקובסקי. עיבוד אחר לסיפור זה, הוא הסיפור של לאה גולדברג, "כך ולא כך" (בתוך **דירה להשכיר** ספרית פועלים 1972), שם מצוין גם המקור.

³ . **המסע אל האי אולי**, (עם עובד, תל-אביב, תש"ד), נהנה תקופה מסוימת מפופולריות – גם בשל העיבוד הרדיופוני שנעשה לו במסגרת התכנית "לאם ולילד" ב"קול ישראל", אך גם הוא נשכח.

⁴ . **דבר לילדים**, 21.8.1941, כרך י"א חוב' 18 עמ' 284-283.

⁵ . **דבר לילדים**, 28.2.1946, כרך ט"ז, חוב' 24, עמ' 310-307.

⁶ . **בחלומי**, דביר תל-אביב, תשכ"ג, עמ' 19.

ד. הפתרון (או הכישלון) סוגרים את העלילה והם הנושאים את המסר.

על הגדרה זו יש להוסיף את הקריטריונים המתייחסים לילדים:

- א. השמירה על עלילה ברורה ופשוטה המתמקדת בבעיה (או בשאלה) מרכזית אחת ובפתרונה, היא אחד הקריטריונים הבסיסיים של הסיפור לילדים.
- ב. הבעיה המובילה את העלילה היא זו שמגדירה במידה רבה את הרלוונטיות של הסיפור לגיל הנמענים.
- ג. בעיה רגשית, מאפילה על כל בעיה אחרת בסיפור, והיא גם זו שתישא בדרך - כלל את המסר בסיפור.⁷
- ד. כל סטייה של הסיפור הכוללת בעיה רגשית נוספת, מסיחה את הדעת מהשלד המרכזי, פוגעת בקוהרנטיות, מקשה על הפקת המסר ומקנה הרגלים לא נכונים של קריאה.

הסיפור "שערי הארץ" מתחיל בעיצומו של ויכוח בין דני לאמו:

- לא רוצה, - אמרתי - אני לא רוצה.
- מדוע - אמרה אמה, - מדוע אינך רוצה?
- כן!
- הסבר לי, דני, אני מבקשת ממך, הסבר!
- לא רוצה, ואת יודעת מדוע?
- טוב, - אמרה אמה, - אבל דווקא מפני זה אני מבקשת ממך שלא תחבוש את הכובע הישן, הקרוע הזה, המכסה אותך עד העיניים. רוצה אני, - אמרה אימא - שלא תשים לב לילדים טיפשים.
- אמא, את לא מכירה את הילדים ברחוב שלנו, ואת לא מכירה את הילדים בכיתה, לא אצא בלי הכובע הזה.
- דני, - אמרה אמה, - אתה יודע כמה אנו כולנו אוהבים אותך, אבא ואני ורותי, ויש לך צבע שערות כל- כן יפה, ומה איכפת לך...
- אמא, לא אלך, אני גיינג'י ובלי הכובע לא אלך.

הפתיחה מתרחשת בבית המגורים של הילד והחומרים שבה לקוחים מעולמו הקרוב. העימות בין אימא לדני הוא על נושא חבישת כובע. בתחילה מתנגדת אמא לחבישת הכובע משום שהוא ישן, קרוע ומכסה את העיניים, אך בהמשך מתברר שהוויכוח הוא בעצם על "הפתרון" שמצא דני ל"בעיה" האמיתית שמציקה לו, והיא הלעג של הילדים, ברחוב ובכיתה, לצבע האדום של שערותיו. דני בחר בפתרון של הסתרת השיער בכובע, ואילו אמא מיעצת לו להישאר גלוי ראש ולא לשים לב לילדים טיפשים שאינם מבחינים ביפי שערותיו.

פתיחה זו מייצגת את האמונה שניתן לפתור בעיות רגשיות ברמה הקוגניטיבית. אמונה זו, מקורה בתפיסה החינוכית של שנות החמישים, הנותנת לגיטימציה **לדרישה בלתי מוגבלת מהילד**, אם היא מלווה בסביבה תומכת. האם מאפשרת לדני להביע את רגשות התסכול והרתיעה, אך מבחינה חינוכית זו גם ההזדמנות שלה להסביר, לחנך ואפילו כמעט לדרוש מהילד להתמודד "בגבורה" מול כל הילדים.

העימות המתחיל בסירובו של דני לצאת החוצה גלוי ראש לא מוכרע, ו לא חוזרים לעימות זה עד לסוף הסיפור. אי לכך אין אנו יודעים אם היה זה נכון לצאת החוצה גלוי ראש הי ישר לתוך "גוב

⁷. יוצא מן הכלל הוא הסיפור לגיל הרך, שנועד להקנות מידע, בו הבעיה הרגשית מגויסת מטעמים מתודיים.

האריות", או לחילופין, לחבוש כובע ולמנוע את העלבון. רק מבחן ההתנסות הוא ש היה יכול להעיד על טיבן או על יעילותן של כל אחת מההצעות להתמודדות עם אי הנחת של דני.

לדעתי, העימות על חבישת הכובע אינו עומד למבחן בסיפור, בשל האמביוולנטיות שהיתה קיימת אצל מרים ילן-שטקליס בין תפיסת עולמה החברתית - שם היא עמדה, ללא ספק, מאחורי הצעת הגבורה של אמא - לבין תפיסת עולמה הפסיכולוגית לפיה היא לא יכלה להרשות לעצמה לעצב ילד "סופרמן". וכך נשארתי פתיחה זו, הבונה בקורא אמפטיה חזקה לבעייתו של דני, תלויה ו לא רלוונטית להמשך הסיפור, כפי שנראה בהמשך.

בניגוד לכלל הקובע כי **הניסיון לפתור או ליישב את הבעיה (או הקונפליקט)**, הוא זה שבונה את **הרצף ומקדם את העלילה**, למרים ילן-שטקליס היו תוכניות אחרות לגבי העלילה, ולכן היא השאירה את הפתיחה תלויה ושברה את הרצף באופן שרירותי כפי שנראה להלן.

בפתיחת הסיפור "שערי הארץ", מקור הטעות שעשתה מרים ילן-שטקליס ה וא, למרבה האירוניה, ההפנמה החזקה של המספרת את תפיסת העולם ההוליסטית המתייחסת לחיים כמכלול. בגישה זו נבחנת כל תופעה במסגרת כוללת של פעילות הפרט. בהתאם לכך התייחסה מרים ילן לכלל יצירותיה על דני כאל "מכלול חיים אחד"⁸. הגיבור בשיר הסיפורי "גיינגיי" כמו גם דני מהשיר "תפילה" הוא גם הגיבור של הסיפור "שערי הארץ", הפתיחה נועדה למעשה להזכיר לנו במי מדובר - מעין, אתם זוכרים את דני הגיינגיי? - שזה בהחלט לגיטימי בסיפורי המשך, אך הבחירה בעימות (הדורש פתרון) כדי לתאר את הגיבור הייתה שגיאה מבחינת המבנה הסיפורי.

לעומת זאת בשיר הסיפורי⁹ "גיינגיי" (שייקרא להלן שיר), אשר גם הוא נפתח בהצגת שתי עמדות מנוגדות, זו של האם וזו של הילדים בחוץ, לא מתפתח עימות בין שתי הדעות, וממילא לא מתפתח הצורך להעמיד אותן למבחן. בין שני המצבים ניצב דני עם רגשות תסכול, כאב וקיפוח המתפתחים לתלונה נגד "בורא עולם". בהבדל מאי - הנחת של דני, שמקורו בהתנהגות הילדים בסיפור "שערי הארץ", בשיר "גיינגיי" אי-הנחת מקורו במצב קיומי שלא ניתן לשנותו.

אימא אומרת תמיד :
מחמד. לילדי ראש זהב,
ראש זהב לילדי.

וברחוב הם קוראים לי ... גיינגיי
אפילו בלילה בתוך-תוך כרי
יבער שערי!
גיינגיי ...
רבים הצבעים עמך, אדוני -
[...]
ולמה בראת לך ילדים צהובים,
אדוני, צהובים?

⁸ .ראה, אלמוג, השירה המלווה את הניסיון האישי של הילד הרך ואת תחומי התעניינותו, בתוך : **תפיסות עולם וגישות חינוכיות ביצירתה של מרים ילן שטקליס לילדים עמ' 69**, דני ספרים, 1995.
⁹ . השיר "גיינגיי" מוגדר בניתוח זה כסיפור על פי הקריטריונים המבניים שנבחרו לעיל. השיר בנוי כרצף של התחלה, אמצע וסוף. הגיבור מונע לפעולה בשל אי נחת הדורש פתרון. יש ניסיונות של הסביבה הקרובה ליישב את בעיית הגיבור, ויש גם פתרון הסוגר את העלילה והוא נושא מסר. אבחנה זו מקלה על ההשוואה בין היצירות בכך שניתן להעמיד כל פרמטר של הסיפור זה כנגד זה.

השיר ג'ינג'י מטפל בתופעה של אי נחת מצבע השיער¹⁰. "למה בראת לך ילדים צהובים, אדוני", מתלונן דני. בעיה זו מייצגת תופעה אנושית כללית יותר, שאינה אופיינית רק לילדים והיא, אי-נחת מהתכונות שהעניק לנו הטבע. אי לכך, בעוד מצבו של דני בסיפור "שערי הארץ" דורש פתרון מעשי, מצבו של דני הג'ינג'י דורש נחמה.

בסיפור "שערי הארץ", כפי שכבר נאמר, מניחה מרים ילן הצידה את אי הנחת של דני, ומתחילה בסיפור חדש. דני לא חובש כובע אך הוא גם לא יוצא החוצה. הוא נשאר בבית ומקשיב לגשם בחוץ ונזכר בעולים הקופאים מקור, מכיוון שהם אינם יכולים להגיע לארץ ישראל. בנקודה זו עובר הסיפור באופן שרירותי (אגב גשם) מהבעיה הפרטית של דני, לבעיה "רחוקה" ו"גדולה".

גשם. אצלנו גשם, ואיך שם באירופה הקרה, במחנות בפליטים: שם קור ושגל [...] ואין להם בגד ללבוש. קר להם ורע להם, ורעבים הם מאוד, ושערי הארץ נעולים, ולא נותנים להם לבוא אלינו. מדוע עושים האנגלים את הדבר הזה? מדוע? צריך לומר להם שפתחו את השערים. צריך להסביר להם, אסור לנעול את השער בפני אנשים כל-כך אומללים [...]. אלך אל הנציב העליון, ואסביר לו, אולי הוא לא מבין את כל הדבר, ואני אסביר לו, אני לא מפחד, מה יש? אני לא מפחד אפילו מפני הילדים ברחוב הראשי שלנו.

רגע קט לפני שמתחילה העלילה החדשה אנו חוזרים שוב לכובע, אבל הפעם לא כמסתיר את הצבע אלא כנותן כוח למשימה החדשה, מעין "כובע קסמים" העוזר לדני למלא אחר השליחות הלאומית.

הנה הכובע חבוש היטב לראשי ואני יורד למטה. אני עובר בין הילדים [...] ואף ילד אחד לא אמר לא מילה ולא חצי מילה.

אחד הדברים המקשים על התמצאות הקורא בזמן ובמקום, הוא העדר מעבר ברור בין המציאות ובין הדמיון והחלום בסיפור. בשל טשטוש גבולות זה אפשר לייחס בטעות לגיבור גבורה על-אנושית.

לעומת זאת בשיר "ג'ינג'י" המעבר ברור וחד הסצנה הראשונה היא בערב לפני השינה, כשאמא ניגשת אל בנה ולוחשת לו: "מחמדי". המעמד השני הוא "בלילה בלילה", כשהילד כבר ישן וחולם על אליהו הנביא העומד לידו וקורא לו "אפרוחי". החלום הוא המשך ישיר למה שהתרחש לפני השינה במציאות: אמא לחשה לו, "מחמדי", ובחלום, דוד המלך לוחש לו, "אפרוחי".

בשלב שבו עוזב דני "הג'ינג'י" את הבמה בסיפור "שערי הארץ", תופס את מקומו דני מהשיר "תפילה"¹¹. דני - זה שביקש מאלוהים "עשיני גיבור חיל [...] כי אני צריך לבנות אווירון", כדי להביא יהודים לארץ ישראל - מגשים את מאווייו בסיפור "שערי הארץ". הוא עושה זאת, באמצעות סיפור דמיוני של הרפתקאות וגבורה, הגדול אפילו מהדמיון הפרוע ביותר של ילד בכיתה ג'.

¹⁰ . אורך חייו של סיפור נקבע במידה רבה מתוך היותו מתאר מקרה פרטי ברמה הראשונה, אך כמייצג מקרים אי-סופיים של בעיות מסוג זה.
¹¹ . בחלומי, דביר תל-אביב, תשכ"ג, עמ' 19.

תחילה הוא נוסע לביתו של הנציב העליון, מתגבר על מחסום השער ומנסה לשכנע: "בשם כל עם ישראל, [...] שתפתח את שערי הארץ, בבקשה". הנציב העליון משתכנע אך לא לפני שהוא מצטדק לפניו: "מה אעשה? אני רק נציב עליון. פקוד פקד עלי אדוני המלך לבלתי פתוח את שערי הארץ, ועלי למלא אחר הפקודה". דני מבקש ממנו להעמיד לרשותו אווירון והנציב נענה ושולח אותו ללונדון במטוס מיוחד. דני מתיידד עם הטיס ובמהלך הטיסה הוא מציל אותו מהתנגשות עם מטוס אחר. סוף סוף הוא נפגש עם מלך אנגליה ומנסה לשכנע אותו לפתוח את שערי הארץ לפני העולים, בעזרת פרפרזה על סיפור משה עם פרעה:

"השתחוותי למלך ואמרתי: - שלח את עמי. ויחזק לב המלך, ולא שמע אלי, חזרתי ואמרתי: - שלח את עמי! ויכבד את ליבו ולא שמע אלי. אז אמרתי: מדוע לא תשלח אותם? מדוע לא תיתן להם לבוא אל ארצם? מה עשו לך האנשים האלה? הם אומללים מאוד, כל אחד מהם נשאר לבדו, אין להם לא אבא ולא אמא, לא אח ולא אחות, את כולם הרג הטלר. אין להם לחם לאכול, ואין להם בגד ללבוש. קר להם ורע להם. והם יושבים במחנות, שם באירופה, ההיא, ומחכים, ורוצים הביתה, לארץ ישראל. כי זוהי ארצנו, כי אין לנו ארץ אחרת, ואתה צוית לנעול את שערי הארץ?! איך אפשר דבר רע כזה?"

וכך נמשכת הסצנה עם המלך – שגם אותות ומופתים, בצורת דליקה ענקית, לא חסרים בה – והיא נגמרת בהצלת המלך והמלכה ושתי בנותיהן "ביד חזקה ובזרוע נטויה" – בידי הגיבור והטייס. "אחר כך באו כל העם ועמדו והפצירו במלך, ואמרו: בעבור המעשה הזה מוכרח אתה למלא את בקשתו, פתח לו את שערי הארץ. ויאמר המלך: יהי כן". דני מקבל אלף אווירונים ונוסע לאירופה "לכל המחנות ההם". הוא מושיב, "בכל אווירון מאה איש, ביחד מאה אלף", ונוסע "מהר-מהר אל ארץ ישראל, פשוט מאוד".

אצל מרים ילן-שטקליס, כמו גם בספרות הילדים הישראלית עד לסוף שנות החמישים, המגויסות למען מטרות לאומיות – ובמקרה זה ההירתמות להצלת יהודים והבאתם ארצה – היא שהזינה את מושג הגבורה. אולם מה רב ההבדל בין דמות הגיבור-ילד בשיר "תפילה" של מרים ילן-שטקליס, אשר אינו הופך ל"מכבי" באמצעות מעשיו, ובין דמותו של דני בסיפור "שערי הארץ". בעוד אשר בשיריה מעוצב תמיד ילד אמיתי, ומעשי הגבורה בהם נמדדו על-פי מגבלותיו הפיזיות והנפשיות של ילד זה, הנה בגרסה הפרוזאית, חרף הבחירה בדובר ילד המספר את הסיפור בגוף ראשון, וחרף הבחירה במישור החלום לתיאור מעשה הגבורה, היא לא הצליחה לבנות בסיפור סיפור גבורה אמינה. **משום שהחלום, גם אם אין לו גבולות של כאן ועכשיו, הוא בבואה של המציאות ומוגבל לרמת הרהורי ליבו של הגיבור.**

בשיר "תפילה" שגם הוא "מגויס" למטרות התקופה וגם הוא מתאר חלום של גבורה, שומרת מרים ילן-שטקליס בקפדנות על ממדיו הטבעיים של "הגיבור הקטן", הן ברמת החשיבה, והן ברמה הרגשית, החברתית והלשונית. המטרה "להביא עולים לארץ ישראל", היא אותה מטרה בשתי היצירות אך בשיר תפילה, המטרה, גם בדמיון, אינה ממומשת. בעוד אשר בשיריה "מכתב" ו"תפילה" מציידת המשוררת את הנמען במפתחות פואטיים המאפשרים לו להבחין בין מציאות, דמיון ואשליה, יצירתה בפרוזה חסרה לעיתים מעבר ברור בין מציאות לדמיון. גם השימוש בחומר התנכ"י, בסיפור הפרוזאי, אינו נשאר רק במישור הדימויים, ושיש לו השלכה מעשית על העלילה, כמו בשילוב של סיפור יציאת מצרים. השלכה זו לוקחת בחשבון ידע מעמיק יותר במקור התנכ"י. בשירים לעומת זאת דמויות ההזדהות מייצגות מושג של גבורה, ולא סיפור של גבורה.

מרים ילן-שטקליס, שהייתה מודעת לשלבי ההתפתחות הקוגניטיביים של הילד, ובהתאם לכך בנתה בשיריה דמות של גיבור נאיבי וגם מודע - גיבור שהוא בבואתו של הקורא, המצוי גם הוא בשלבי עיצוב המציאות - לא התייחסה לעקרונות אלה ביצירתה בפרוזה.

מתוך מודעת גם לתפיסות הפדגוגיות החדשות, פנתה מרים ילן -שטקליס בשיריה לרגש, כדי לעקוף את ההטפה הישירה, והשאירה בלתי סגור את הפתרון לבעיה המציקה לגיבור בשיר, ואילו בכתבתה הסיפורית היא העדיפה את החינוך לגבורה על -אנושית, והובילה לפתרון סגור ובלתי אמין.

רק ממש לפני הסיום הדמיוני בסיפור הגבורה של דני, "שערי הארץ", שבו כל העולים מגיעים לארץ ישראל והשערים מקושטים בפרחים ובכתובת גדולה: "ברוכים הבאים", יש חזרה מתודית לפתיחה, לבעיית השיער האדום וחבישת הכובע:

"לפתע אמר גויני: דני, יודע אתה, הנה רואה אני לפנינו מין ענן שחור שכזה. והענן הזה אם עוברים דרכו הופכות השערות ונעשות שחורות, הרוצה אתה בשיער שחור? - לא - אמרתי, - אני לא רוצה בשיער שחור, אני גיינגי ולא איכפת לי כלל וכלל. - ולקחתי את הכובע וזרקתי אותו למטה".

הפתרון לבעיית ההצקה של הילדים ולבעיית חבישת הכובע מושג, אם כן, באופן עקיף על ידי "היקש". הגיבור מתנסה במעשה גבורה בחלומו, והופך לגיבור במציאות, וכגיבור הוא כבר יכול לוותר על הכובע. באופן שרירותי שילבה מרים ילן שטקליס את שתי העלילות ואת שני מישורי הפעולה כדי להגיע גם לפתרון הבעיה הראשונה. וזו כמובן פעולה לוגית מסובכת. לקריטריון המתייחס לבניית שלד ברור ופשוט, שבו ניתן לאתר בקלות את הבעיה (או השאלה) ואת פתרונה, יש חשיבות מרכזית בחינוך להקניית מתודה נכונה להפקת מסרים.

גם בשיר "גיינגי", וגם בסיפור "שערי הארץ", יש שני מישורי פעולה שהם במציאות ובחלום, ובשניהם יש פתרון הבנוי על "היקש" - למרות זאת ההבדל הוא רב. השיר "גיינגי" מתחלק לשני חלקים. בראשון מוצגת בעייתו האישית של הילד המובעת כתלונה לבורא עולם: "רבים הצבעים עמד אדוני [...] ולמה בראת לך ילדים צהובים, אדוני, צהובים?" תלונה זו זוכה ללגיטימציה ולאחדה, הן על ידי המספרת והן על ידי האם. (עם מי אמור הקורא להזדהות בוויכוח על חבישת הכובע? - בסיפור "שערי הארץ"). החלק השני מתרחש בחלום. הקשר שלו עם הבעיה אינו ברור בתחילה, אך אנו סקרנים לדעת כיצד יתחברו החלקים. הפתרון מצוי בסוף בדבריו של דוד המלך: "פתי שלי, וראה - גם אני גיינגי!" האמירה "גם אני גיינגי!" - שפרושה: אני יכ ול להבין את בעייתך, אך גם תראה לאיזה מעמד הגעתי חרף השיער ה צהוב - בשילוב עם המושג "אפרוחי", המרמז על הפוטנציאל שעדיין טמון בו - הם שבונים את הפתרון. לא פתרון של עשה ואל תעשה כאן ועכשיו, אלא פתרון המבוסס על תקווה ואתגר. הצעה זו של פתרון פנימי, בלא שינוי התנהגותי, הייתה לכל הדעות חדשנית בספרות הילדים בדורה של מרים ילן-שטקליס.

בשל קוצר המקום, לא אכנס במאמר זה לניתוח סיפוריה האחרים של מרים ילן -שטקליס, אשר בחלקם הגדול הם סיפורי זיכרונות. חלקם אינו מתרומם לרמה ספרותית, משום שהם אינם

מייצגים בעיות המעוררות הזדהות, וחלקם סיפורי הרפתקאות הלוקים בסגנון כתיבה ארכאי.
הסיפור "המסע אל האי אולי" ארוך מדי לגיל הרך ונאיבי מדי לבוגרים יותר. סיפור "הדב"
"מונשם" עד היום בשל הרלוונטיות של נושא הסיפור גם היום ובשל המטרה החינוכית - היחס
לצעצועים - אך גם הוא ארוך מדי לגיל הרך ונאיבי מדי לבוגרים יותר. לסיכום: מרים ילן
שטקליס היתה משוררת בנשמתה, ובדרכי חשיבתה, ולא סופרת.

